

עין משפט
גר מצוה

ב א מיי פ"ו מהלכות ממזין ה' ג סמג עשין קטג עוש"ע יו"ד סי' רנב סעיף א:

בא ב מיי שס פ"ח ה' א סמג עשין יא יב:

רבינו חננאל

ותנא דידן כיון דקתני אם הביא יצא לא פסיקא ליה. ויש אומרים אף לשכירות בתים, ראש השנה ניסן. דתניא המשכיר בית לחבירו לשנה, מונה י"ב חודש מיום ליום. ואם אמר לשנה זו אפי' לא עמד אלא באחד באדר, כיון שהגיע יום אחד בניסן ושלמו לו שלשים יום עלתה לו שנה. דאפילו למ"ד יום אחד בשנה חשוב שנה, שאני הכא ולא טרח אינש ואגר ביתא לבציר מל יומין. ואקשינן ואימא ראש השנה לשכירות בתים חשירי, ודחינן ההם בתשרי כי אגר אינש ביתא לכולהו ימות הגשמים אגר. ותנא דידן ותנא דברייתא בניסן נמי שכירי קיטרא ולא אגר (א) לתלתין יומין ותו לא. ובאחד באלול ראש השנה למעשר בהמה ד' אלעזר וי' שמעון ואומרים באחד בתשרי, ואוקימנא לר' מאיר דתנן בכורות פרק מעשר בהמה ד' מאיר אומר באחד באלול ראש השנה למעשר בהמה.

ואקשינן והא אוקימנא רישא ד' שמעון, דאמרינן ור'רגלים מני ד' שמעון היא נפקא מיניה לנודר כול'. וישא ד' שמעון כדאמרינן, וסיפא נמי ד' שמעון, דקתני סיפא ד' אלעזר וי' שמעון ואומרים באחד בתשרי, ומציעתא דר' מאיר. ופריך רב יוסף אחד אינו עובר עד שיעבור כל הרגל וה"ה לרצנן עד שיעצרו שלשה רגלים וצריך צ' דבילה (ד' יט: ושם) אמר דאין מציאין תורה צג המנלות ובעזרת אלף צגה הסוכות משמע דאם הביא צגה הסוכות בחול המועד דלא עבר והא דפירש כאן צקונטערס דמאורתא חייל היינו לענין דאם מחויב ועומד לפני הרגל איכא כוילה רגל ואם נכנס רגל וקא נדר אפי' ליל ראשון ליכא כוילה רגל ואינו עולה למנין שלשה רגלים: **בְּיָדִי דְרַשְׁתִּי** במעשה. ולמאן דאמר (במנחות דף סח.) אפילו בזמן צבית המקדש קיים האיר המזרח מתיר מ"מ עד יום הביאכם למנוה כדאמרינן במנחות פרק רבי ישמעאל (סז:) והרי

[ארבעה] לדברי הכל, לר' מאיר דל רגלים, כלומר חסר רגלים מן המשנה לגמרי, נשאר לו [ארבע, אחד בניסן] למלכים, ואחד באלול [ו"ה ל]מעשר בהמה, ואחד בתשרי ראש שנה לשנים ובשבת ר"ה לאילן, הרי ארבעה. לר' שמעון דל מעשר בהמה כול', חסר מעשר בהמה מאחד באלול, נשארו למלכים ולרגלים שנים, ובאחד בתשרי ובט"ו בשבט הרי ד', אבל מעשר בהמה בפירוש חולק עם ר' מאיר במס' בכורות פרק מעשר בהמה, וסבר ראש שנה למעשר בהמה אחד בתשרי. רב נחמן בר יצחק פריך ואמר הכי קתני, ארבעה חדשים והם ניסן ואלול ותשרי ושבט,

ז:

לא פסיקא ליה. נריך לדקדק אי הוה מצי לשנויי כדמשני לקמן כי קא חשיב מידי דלא תלי במעשה:

עֲלֵתָהּ לוֹ שָׁנָה. ולא אמרינן הדמים מודיעים ו' והרי המעוה מתנה או פקדון^(א):

וּלְרִגְלִים מְנִי. פי' והא דאמרי'

צרישא בלאחד צניסן

ר"ה לרגלים דהיא נשנית סתמא ומני היא ומשני ר"ש היא ופריך רישא דאמר ארבעה ראשי שנים הן ראש השנה למלכים ולרגלים וסיפא הא דאמרי רבי אלעזר ור"ש אחד בתשרי ופריך רישא וסיפא ר' שמעון ומציעתא רבי מאיר רבי היא פי' רבי מנא מתני' ושנאה אליבא דתנאי וסמס לה כוותייהו אי הכי דחד מנא כמו רבי שנאה מתני' ונסכי לה אליבא דתנאי א"כ מה זה דאמר ארבעה ראשי שנים הן חמשה הו דבשלמא אי ר"ש הוה תני צהדיא צרישא לא הוה רק ארבעה דליהו ר"ש לא סבר אחד באלול ר"ה לצהמה אצל ו' הא דאמרת דרבי נסיב לה אליבא דתנאי ותנא אחד באלול צבציל ר"ה א"כ חמשה ר"ה הוו ומשני אמר רבא ארבעה לד"ה לר"מ ארבעה דל רגלים לר"ש ארבעה דל מעשר צהמה: **וְהָרִי רִגְלִים דְּאֵי חִיילֵי מְאֹורְתָא**. אפילו ציוס לא חיילי עד יום

שני למאן דאמר נדרים ונדבות אין מקריצין ציו"ט ומשני לאתויי מעיקרא מחייב וקאי צקונטערס פירש להביא קרבן מחויב ועומד הוא משעה שנדר והיה לו להקריצו מערב הרגל ולא הוקצעו רגלים לענין הקרבת הקרבן אלא לענין צל תאחר ומאורתא נמי חייל ולא פי' כן צבציל שיעצור צבל תאחר משנכנס רגל שלישי בתחלת הלילה דהא לר"מ דאמר לעיל צרגל אחד אינו עובר עד שיעצור כל הרגל וה"ה לרצנן עד שיעצרו שלשה רגלים וצריך צ' דבילה (ד' יט: ושם) אמר דאין מציאין תורה צג המנלות ובעזרת אלף צגה הסוכות משמע דאם הביא צגה הסוכות בחול המועד דלא עבר והא דפירש כאן צקונטערס דמאורתא חייל היינו לענין דאם מחויב ועומד לפני הרגל איכא כוילה רגל ואם נכנס רגל וקא נדר אפי' ליל ראשון ליכא כוילה רגל ואינו עולה

למנין שלשה רגלים: **בְּיָדִי דְרַשְׁתִּי** במעשה. ולמאן דאמר (במנחות דף סח.) אפילו בזמן צבית המקדש קיים האיר המזרח מתיר מ"מ עד יום הביאכם למנוה כדאמרינן במנחות פרק רבי ישמעאל (סז:) והרי

מעיקרא מחייב וקאי להביא קרבן נדרו מחייב ועומד משעה שנדר והיה לו להקריצו מערב הרגל ולא הוקצעו רגלים לענין דאמר רבי אלעזר ור"ש אחד בתשרי ופריך רישא וסיפא ר' שמעון ומציעתא רבי מאיר רבי היא פי' רבי מנא מתני' ושנאה אליבא דתנאי וסמס לה כוותייהו אי הכי דחד מנא כמו רבי שנאה מתני' ונסכי לה אליבא דתנאי א"כ מה זה דאמר ארבעה ראשי שנים הן חמשה הו דבשלמא אי ר"ש הוה תני צהדיא צרישא לא הוה רק ארבעה דליהו ר"ש לא סבר אחד באלול ר"ה לצהמה אצל ו' הא דאמרת דרבי נסיב לה אליבא דתנאי ותנא אחד באלול ר"ה למעשר בהמה דאמרינן ור'רגלים מני ד' שמעון, דאמרינן ור'רגלים מני ד' שמעון היא נפקא מיניה לנודר כול'. וישא ד' שמעון כדאמרינן, וסיפא נמי ד' שמעון, דקתני סיפא ד' אלעזר וי' שמעון ואומרים באחד בתשרי, ומציעתא דר' מאיר. ופריך רב יוסף אחד אינו עובר עד שיעצור כל הרגל וה"ה לרצנן עד שיעצרו שלשה רגלים וצריך צ' דבילה (ד' יט: ושם) אמר דאין מציאין תורה צג המנלות ובעזרת אלף צגה הסוכות משמע דאם הביא צגה הסוכות בחול המועד דלא עבר והא דפירש כאן צקונטערס דמאורתא חייל היינו לענין דאם מחויב ועומד לפני הרגל איכא כוילה רגל ואם נכנס רגל וקא נדר אפי' ליל ראשון ליכא כוילה רגל ואינו עולה למנין שלשה רגלים: **בְּיָדִי דְרַשְׁתִּי** במעשה. ולמאן דאמר (במנחות דף סח.) אפילו בזמן צבית המקדש קיים האיר המזרח מתיר מ"מ עד יום הביאכם למנוה כדאמרינן במנחות פרק רבי ישמעאל (סז:) והרי

[ארבעה] לדברי הכל, לר' מאיר דל רגלים, כלומר חסר רגלים מן המשנה לגמרי, נשאר לו [ארבע, אחד בניסן] למלכים, ואחד באלול [ו"ה ל]מעשר בהמה, ואחד בתשרי ראש שנה לשנים ובשבת ר"ה לאילן, הרי ארבעה. לר' שמעון דל מעשר בהמה כול', חסר מעשר בהמה מאחד באלול, נשארו למלכים ולרגלים שנים, ובאחד בתשרי ובט"ו בשבט הרי ד', אבל מעשר בהמה בפירוש חולק עם ר' מאיר במס' בכורות פרק מעשר בהמה, וסבר ראש שנה למעשר בהמה אחד בתשרי. רב נחמן בר יצחק פריך ואמר הכי קתני, ארבעה חדשים והם ניסן ואלול ותשרי ושבט,

ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ראש השנה

יפה יפה. צבצ שלם: **ותנא** דידן. דלא תניא במתני': **כיון דקסינ אס הביא ילא לא פסיקא ליה**. מילתא דליחשבה צראשי שנים: הכי גרסינן מנו **צצנן המשכיר צים לחצירו נו'** ולא גרסינן **מנלן**. דלאו מקראי יליף דמדצבנן הוא: **אלא בלאחד צאדר**. אצל צבצירי

מהכי לא אמרינן עלתה לו שנה ודר צה שנה שלימה דליכא למימר דלדעתא דההיא שחא אגרה דלא טרח אינש למיגר ציתא לצציר מתלתין יומין: **ואימא פשרי**. ר"ה לשכירות צמים. אס לא עמד אלא בלאחד באלול כיון שהגיע תשרי עלתה לו שנה: ומשני **כי אגר איניש ציפא**. סמוך לתשרי לכולהו ימי הגשמים אגר: **וס"ק דברייסא**. דלא אמר לשכירות צמים: קיערי. עצים מתקשרין וגשמים יורדין והוי כימות הגשמים: **ולרגלים מני ר"ש**. דהא אלציה אוקיימנא דלית ליה כסדרן לצל תאחר: **סיפא ר' אלעזר ור"ש אומרים צא' צתשרי: רבי היא**. הוא אמרה למתני' ונסיב מילתיה חדא כחד מנא וחדא כחד מנא: **אי הכי**. דחד גברא אמרה למתני' ונסיב מילתיה חדא כחד מנא חמשה ראשי השנים יניחו אחד צניסן וט"ו צניסן ואחד באלול ואחד בתשרי וט"ו צבצט הא ינחא אי מוקמת לה לרשא כר"ש ספיר דלדידיה ארבעה יניחו דלית ליה אחד באלול אלא אי חד מנא אמרייהו קשיא: **אמר רבא**. לעולם רבי היא והכי קאמר אנא חמשה צבירא לי ומיהו הכל מודים לי צארבעה: **לר"מ**. דלית ליה אחד באלול דל רגלים **דלדידיה** צרגל אחד עובר צבל תאחר כדתניא צבריימא דלעיל (ד' ד:): **ולר' שמעון דל מעשר צהמה**. דליתיה אלא בלאחד בתשרי וצלאו מעשר נמי ראש השנה הוא: **וצנן כמה ראשי שנים**. הלכך ניסן דלית ציה תרי חד קחשיב ליה: **ר"ה לעומר**. לאכול מן החדש מכלא ואילן: **ר"ה נשתי הלחם**. נתחדשה השנה להציא מנחות מן החדש שהעומר מתיר צמדינה ושמי הלחם צמקדש: **לרבא**. דאמר ארבעה לדברי הכל יתני מתניתין שימא: **לרצ** **נחמן**. דאמר חדשים קא חשיב יתני ה' דהא לא תנן סיון צמתני': **מאורסא**. משקדש היום: **מידי דלא חייל מאורסא**. כגון צט"ו צניסן לא נתחדשה שנה מן החדש מערב עד למחר לאחר שקרב והרי רגלים. דקתני מתניתין לענין צל תאחר דקס"ד זמן צל תאחר לאו מאורתא הוא כשקדש היום חייל [אלא] עד שתצא שעה שהיא ראויה להציא נדרים ונדבות ואין זאת עד שיקריב תמיד של שחר שאין קרבן קודם לו. ומשנינן לאתויי

מעיקרא מחייב וקאי להביא קרבן נדרו מחייב ועומד משעה שנדר והיה לו להקריצו מערב הרגל ולא הוקצעו רגלים לצל תאחר לענין הקרבת קרבן אלא לענין מיחל עליה צל תאחר ומאורתא נמי חייל: **והרי יונלות**. דקתני צראשי שנים דמתני' דלא חיילי אלא על ידי תקיעת שופר דצ"ד ואינו אלא ציוס דכמיצ ציוס הכפורים מעצירו שופר (ויקרא כה): **רבי ישמעאל נו'**. לקמן צפירקין (דף כ:): **מראש השנה חייל**. ואינו תלוי בתקיעה הלכך מאורתא דר"ה חייל: **דלא חלי צמעשא**. כניסת ראש השנה שלהן אינה תלויה במעשה אלא משהגיע היום הוה ראש השנה ומתחדשת השנה למילתיה: **מידי דסלי צמעשא**. כגון ראש השנה דעומר ושמי הלחם אין השנה מתחדשת להמיר חדש צמדינה או צמקדש אלא צהקרבת העומר וכצבי עזרת: **והרי רגלים**. קא סלקא דעתך שאין צל תאחר חל עד שתצא שעה הראויה להצאת קרבן נדרו נמצא שהוא תלוי צתמיד של שחר: **ממילא קא חייל**. משקדש היום: **והרי**

בבילה, וקתני במתני'. ופרקינן מתני' ר' (שמע') [ישמע'] היא דאמר מראש השנה חייל יובל, ראש השנה מאורתא הוא דחייל. רב שישא פריך כי קחשיב תנא דידן מידי דלא תלי במעשה אלא כיון דחל הזמן נוהג כגון הללו כו(נו)לם. אבל עומר ושתי הלחם דתליין במעשה, כגון עומר דתלי בקצירה, ושתי הלחם בלישה ואפייה, הא לא קא חשיבי. והרי רגלים דאוקימנא לר' שמעון ולחייב בו לנודר בכל תאחר, והקרבת הנדר מידי דתלי במעשה הוא וקתני. ופרקינן כל תאחר ממילא קא חייל. כלומר אינו מתחייב לכל [תאחרן] אלא אם לא יביא הקרבן, ואיחור הבאת הקרבן אינו מעשה.

מסורת הש"ס

(א) [נעילת צ: וש"נ], (ב) [כ"מ קא: ע"ס], (ג) [נ"ל דנקנ], (ד) [בכורות ז:], (ה) [נמינלה ט: שטועת ד. חולין פד. קד.], (ו) [לקמן ז:], (ז) [כ"ב עה. וע"ש צמות'], (ח) [ענין קדושין מז: צ"מ טו.],

הגהות הב"ח

(א) גבי דלא חיילי מאורתא וקחשיב (כיון שצריך) מא"מ וי"צ צש"י לא גרס לכו וכן הוא צצמים: (ב) [תוב' ד'ה ולרגלים סי' אצל השתא דאמרת דרבי:]

מוסף רש"י

שמא לא ימסרם לצבור יפה יפה. שחא לא יחא צצנו למסור יפה יפה צצצ שלם, דעט לו שיקצרו מעלו (ב"ח קיח.), רבי היא ונסיב לה אליבא דתנאי. מתניתין רבי סתמה לפי דעתו ונסיב מילתא כי הני מתי מנא, צחד כמה שיהא דכירי של זה צו ועל זה צו (תורין דפ.). דל. הסר (טוכה נו.).

רבינו חננאל (רמשיך) ובהן כמה ראשי שנים, ולמלכים ולרגלים בחורא חשיב להו. ואותובין עליה מהא דתניא י"ו בניסן ראש שנה לעומר, ר בסיון ראש השנה לשתי הלחם, לרבא ליתני ששה, ד' דמתני', ועומר ושתי הלחם ושת' לרב נחמן דמרוקים לה למתני' בד' חדשים ליתני ה', דהא סיון ליתא במתני'. ומריך רב פפא תנא דידן לא חשיב ד'. אלא מאי דחייל מאורתא, כגון הא דקתני למלכים ואוקימנא לשטירות. כלומר, משתשך השמש וכנסא אחד בניסן אם יכתב שטר חוב [ו]בכותב זמנו, שנה שנייה כותב, אע"פ שבידין לא האיר היום. אבל העומר ושתי הלחם שאין מצותן אלא ביום ולא בבילה, לא קתני. ואקשינן והלא רגלים דקתני במתניתין ולא אוקימנא אלא למעבר בלא תאחרן (מפני) [ונמשני נהן] דהקרבה ליתא אלא ביממא (הלחא) [והבאת] הקרבן לירושלים בבליילא מי ליתא. אלא כיון דאדא לחוג ולא אייתי אחייבי ליה כאילו עבר עליה מעיקרא. ואקשינן והרי יובלות דקתני ביום הכפורים תעבירו שופר וגו', דהוא ביום ולא

^[א] נראה מזה דמפרש כפי' הרשב"א וז"ל בחזקוניו סאן ועי' היטב צש"ך וצעשה"מ צת"מ סי' ש"ב ודו"ק